

Thema: 'eert uw vader en uw moeder'

Hallo Piet,

Het is alweer jaren geleden, maar de gevoelens van afkeer en onbegrip die ik toen had, zijn nog altijd oproepbaar. **De mevrouw tegenover me** op de gesprekskamer van het pastoraal centrum van de GGz Groningen **had net haar verhaal gedaan** en het was stil geworden in de kamer.

Ze vertelde op zoek te zijn naar haar kind, een jongen ...dacht ze.

Ze was zwanger geworden van haar vriendje van toen. Hij was van een andere kerk en dat maakte de zaak op voorhand kansloos voor haar als 16jarig meisje. Er was geen toekomst voor hen. In 2015 een onvoorstelbare werkelijkheid, maar daar en toen onoverkomelijk op dat Groningse dorp. Geen toekomst, tenzij ..... En zo kozen ze voor elkaar en die zwangerschap in de hoop dat de zwangerschap de keuze voor elkaar ook bij de wederzijdse familie mogelijk zou maken.

Maar het tegenovergestelde gebeurde.

De ouders van het meisje maakten korte metten met de droom van hun dochter. Ze stelden als ouders ernstig door haar te zijn geminacht in hun van God gegeven gezag. **Ze had haar hand opgeheven tegen haar ouders, hen daarmee onteerd en dat was in strijd met het gebod van de schepper van hemel en aarde.** Ze zou de schande over die opstand en het gevolg ervan alleen moeten dragen. Zo droeg ze de zwangerschap 9 maanden in grote eenzaamheid en isolement.

Haar ouders hadden haar verplicht ondergebracht een dorp verderop nota bene en aan de vriend gemeld dat z'n vriendinnetje als sneeuw voor de zon was verdwenen en ook nooit meer terug zou komen.

Ze is bevallen en het kind heeft ze gehoord, maar niet gezien. Ze weet dat het is geadopteerd, maar door wie en onder welke condities..?

Nu haar beide ouders zijn overleden begint haar zoektocht naar het grote geheim en het evenzo grote verdriet.

Voor haar is het gebod: "eert uw vader en uw moeder" een trauma-verwekkende regel uit de tien woorden geworden. Ze heeft decennia geleefd met de aanname dat het haar verantwoordelijkheid is dat dit leven met zoveel verdriet en onmacht een leven is waar zij met haar daad voor heeft gekozen.

Op school zat twee jaar geleden een meisje uit de derde klas voor mijn bureau. Ze was in mijn les onhandelbaar geweest. Een grote mond en veel non-verbale reacties waaruit volstreekte minachting voor mij had gesproken.

Ik had haar gevraagd even na te blijven voor een goed gesprek.

"Ik begrijp het niet" zei ik "Je bent een kei van een meid, en ik geloof vast en zeker dat je alles kunt worden wat je je maar wenst, want talenten heb je zat, maar vandaag liet je in je gedrag zien er helemaal geen zin in te hebben en moest ik het wel erg ontgelden in de les. Als je iets dwars zit, wil ik graag even luisteren"

Van deze benadering had ze nog nooit gehoord leek het wel. Ik was de zoveelste die haar liet nablijven in de les, maar de eerste die niet met een spervuur aan opmerkingen over fout en zo meer was gekomen.

Ze was kwaad, zei ze, omdat haar vader haar sms-jes niet beantwoordde. *"Je SMS-jes niet beantwoordt?"* Vroeg ik met veel verbazing in mijn stem. *"Nou ja, dat zit zo..."*

Daarop volgt een verhaal van een meisje dat iedere dag leeft met de angst dat haar vader iets overkomt, omdat hij dat zelf dagelijks meldt als een gereede kans voor die dag. *"Als ik er*

op het eind van de dag niet meer blijk te zijn, kijk dan niet verbaasd op “, zegt hij dagelijks tegen mijn leerlinge.

Kinderen zijn loyaal tot ver over hun eigen grenzen, zo bleek ook nu. Onder de les, in de pauzes, ze checkt de hele dag of haar vader er nog is. Altijd reageert hij vlot, maar nu blijven reacties uit.

Het maakt haar angstig en daarmee opstandig naar alles en iedereen die haar voor de voeten loopt.

Je ouders eren wordt een regelrechte ramp voor het geboren worden van mooie volwassenen, wanneer die regel in gebiedende wijs de letterlijke tekst moet volgen.

Maar zelfs de Statenvertaling kent de vertaalvariant waarin de ouders verantwoordelijkheid dragen voor het eer kunnen ontvangen. Wanneer ik dat met pastورانten deel kijken ze me vol ongeloof aan. **Een gebod (en zeker de tien woorden niet) mag in de bijbel nooit de uitwerking hebben dat het levens verwoest. Het hoort dode levens tot leven te wekken en toekomst te garanderen.**

Weer zo'n misverstand dat mensen de kerk uit jaagt, in plaats van een thuis geeft in de Koinonia.

Herken je dit?

Tot schrijfs,

Bert

Bert,

Twee heftige verhalen!

Wat mij betreft zijn het misbruikverhalen van het geloof, waarbij kinderen het slachtoffer zijn, en waarbij ze wat het geloof betreft op het verkeerde been gezet worden.

In wezen wordt, met name in het eerste verhaal, God gebruikt om de autoriteit van de ouders te onderstrepen.

Nu heb je er niet zoveel aan om, samen met velen, heel hard te roepen, dat die ouders op een heel verkeerde manier bezig geweest zijn. Het kwaad is al geschied, de schade heeft al plaats gevonden.

Valt er nog wat te herstellen?

Ik heb al eens eerder genoemd, dat **het zoeken naar een antwoord op de schuldvraag ons, wat dat betreft, meestal niet veel verder brengt.** Het zou beter zijn om na te gaan wat er precies gebeurt bij het kind en of we kunnen begrijpen wat er gebeurd is.

In de opvoeding blijkt immers vaak, dat kinderen, zonder dat ze het zelf soms in de gaten hebben, toch het mechaniek van de ouders overnemen, al is het vaak op een tegengestelde manier. Verder zou het best kunnen zijn, dat veel mensen onbewust toch allerlei varianten van dat misbruik van geloofsteksten toepassen, zonder dat dat zo duidelijk tot dit soort excessen leidt.

Daarom **even wat kanttekeningen:**

Ik begin maar bij de betekenis van het geloof voor mensen, en met name de plaats (cq het beeld) van God daarbij. Angst speelt daarbij een grote rol.

Als ik kijk naar de wijze waarop in het verleden **de discussie tussen de verschillende geloofsopvattingen gevoerd werd, ging het altijd om de waarheid.** Wie heeft er gelijk? En dan ook **altijd in combinatie met (het verdienen van) de hemel en de hel.**

Het gevoel , dat er aan het eind van je leven een afrekening plaatsvindt, waarbij vastgesteld wordt **of je behouden bent, of eeuwig verloren gaat.**

Daarbij past, dat je je aan de regeltjes houdt.

Onzekerheid, met name als het gaat om je eigen gedachten en gevoelens, **zorgt er dan voor, dat je behoefte hebt aan een autoriteit**, die precies vertelt waar jij je aan moet houden.

Geen wonder, dat je dan uitkomt bij de **'autoriteiten' van de kerk, in de vorm van priesters en dominees**. Die kunnen je dan precies vertellen, wat bij God past en wat niet.

Ja, en dan kun je natuurlijk op je vingers natellen, dat daar de verleiding is van de macht.

Dat je als priester (cq dominee) mensen mag en kunt vertellen, wat ze wel of niet moeten doen als het om Gods wil gaat.

Ik hoef maar naar de kerkgeschiedenis te wijzen om gruwelijke voorbeelden van dat machtsmisbruik te laten zien (van oorlog voeren, inquisitie tot aflat en seksueel misbruik toe).

Ik noem, dat: 'God voor je karretje spannen', passend bij het evolutieverhaal, dat in ieder wezen op aarde aanwezig is. Ook in elke mens: het gaat om je eigen hachje, je eigen overleven, kortom je eigen belang!

Nu terug naar de individuele gelovige en zijn streven naar 'overleven' , naar 'eeuwig leven'.

Bij opvoeding staat niet alleen jouw eigen leven op het spel, maar ook dat van je kinderen.

Jouw gevoel is, dat je het alleen goed doet (en dus niet gestraft wordt), als jouw kinderen jouw waarden overnemen. Die wil je er wel in pompen. Je wilt ze wel duidelijk maken, dat het ook voor hen een zaak van dood en leven is. Denk ook even aan het steentjes verhaal.

Hoe minder vertrouwen (en relatie denk ik dan) **des te krampachtiger de opvoeding.**

Ja, en als kinderen in verzet gaan (wat logisch, maar ook heel belangrijk is voor een kind, dat zijn eigen leven en identiteit zoekt), haal je er een autoriteit bij. De hoogste autoriteit is God.

Dus als je zegt: **'ik ben verdrietig, maar wat veel erger is, je doet God ook nog verdriet'**,

gebruik je (zeg maar gerust: 'misbruik je') God voor het gebrek aan je eigen autoriteit.

En als je dan ook nog een bijbeltekst vindt, die zich daarvoor (tenminste als je de letterlijke tekst neemt, en dan 'eren' interpreteert als 'absoluut gehoorzamen') zou kunnen lenen, probeer je zo je eigen gebrek aan gezag, en aan 'aanvoelen wat er toe doet' te verdoezelen.

Wat sta je dan ver af van de bijbelse ('blijde') boodschap van Liefde die zichzelf niet zoekt!

Maar wat sta je dan dicht bij het gebruik van geloof en God voor je eigen doeleinden.

Het invullen ervan in de gaten van ons eigen bestaan.

Het **God spannen voor je karretje**, als mogelijke vervuller van je wensen. Richting voorspoed, gezondheid, en natuurlijk ook goede opvoeding in de zin van 'gehoorzame kinderen', die ook jouw weg zullen gaan.

Hoe kom je weer uit op het goede spoor van de Bijbelse boodschap?

Inderdaad: zoeken in de verhalen, waarbij je steeds probeert te ontdekken waar de menselijke trekjes van 'macht', 'zelfbehoud', enz. aanwezig zijn, en aan de andere kant verhalen over begrippen als: 'geborgenheid', 'vertrouwen', 'er mogen zijn', en 'er toe doen' 'de ander t zijn recht laten komen', liefde die zichzelf niet zoekt' en waar plekken zijn waar mensen 'zich geaccepteerd weten', maar ook 'gewaardeerd' worden.

Dan kom je er achter dat 'gehoorzamen' niet betekent 'domweg doen wat de ander zegt', maar ergens doorheen luisteren naar dat wat er toe doet in je leven.

Iemand 'eren' betekent niet dat de ander het mag zeggen of dat je hem gelijk geeft, maar dat je de ander in zijn of haar eigen waarde kunt laten, tegen de achtergrond van zijn/haar geschiedenis.

Het loslaten van je ouders is een belangrijk aspect van opgroeien naar volwassenheid en naar een leven, waar je zelf verantwoordelijkheid voor draagt.

Het heeft dan **ook allerlei aspecten van bevrijding** (soms uit slavernij): misschien moeten we dat leren door ons dat bewust te zijn. De Bijbel kan ons helpen met verhalen over slavernij en bevrijding.

Dan ziet het verhaal en het beeld van God er ook anders uit.

Niet meer met de stralenkrans van de Macht van de mens, maar met een woord als liefde, die zichzelf niet zoekt en nabijheid, van iemand die jou de moeite waard vindt, en die jou graag wilt zien met wat je te bieden hebt. En niet te vergeten iemand bij wie je altijd terecht kunt, niet met voorwaarden, maar zoals je bent met al je gedachten, gevoelens en gedrag.

Ik denk, dat bovengenoemde slachtoffers zich pas kunnen 'bevrijden', met ruimte voor een ander geloofsperspectief, wanneer ze zich bewust worden van de wijze waarop hun ouders in het leven staan, met al hun zwakheden.

Dat het zou helpen, als hun ouders zich dat ook realiseren en dat dan naar hen zouden kunnen uitspreken is heel vanzelfsprekend, maar dat zal lang niet altijd het geval zijn.

Je moet het dus doen met je eigen gevoel van waarde, en je eigen verhaal.

Zo alleen kun je zelf verder in het leven, zonder afhankelijk te zijn (ook niet in negatieve zin) van anderen.

Er is nog veel mee te zeggen, maar hier laat ik het eerst bij..

Tot schrijfs,

Piet

